

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
 Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
 Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica
 Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
 Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 78

Sreda, 2. oktobra 1935

Leto X

Četrta republika v Franciji?

Prejšnji teden se je vršil kongres zedinjenja doslej ločenih razrednih strokovnih organizacij v Franciji. Do novega leta se bo izvedla popolna organizacijska združitev. S tem se je delavska fronta spet znatno okrepila in povzročila razumljivo razburjenje v vrstah nazadnjaškega meščanstva in fašistov. To zedinjenje je pospešilo razvoj, v znamenju katerega potekajo važni dogodki v Franciji že od lanskega leta.

V Franciji, tej klasični in stabilni državi zapadno-evropske demokracije so se predlansko leto začele ustanavljati fašistovske legije. Stara meščanska parlamentarca kakor Doumergue in Tardieu sta postala nasprotnika parlamentarizma. V vsej meščanski demokraciji se je pričelo hudo vrenje. Mnogi radikalni, ki so še pred dvema letoma odklanjali finančno-politične zahteve socialistov, so postali pod silo razvoja pristaši načrtnega gospodarstva in smelih reform. Nekdaj demokraciji sovražni komunisti so začeli braniti demokracijo. Na desnici se vrši veliko politično pregrupiranje, na levi se pa vedno bolj zbirajo moči v znamenju ljudske fronte. Nove politične metode se porabljajo, dalekosežne reforme se pretehtavajo. Konservativno obeležje dosedanje francoske politike se izgublja.

Ali pomeni vse to razvoj v četrto republiko? Iz meščanske demokracije v novo, višjo, ljudsko demokracijo? Politični boji v sedanjih tretjih francoskih republikah so se doslej razvijali v znamenju boja in menjanja napredno-meščanskih in konservativno-meščanskih struj in vlad. Ta turnus gre zdaj h kraju. Na desnici so se zelo ojačile protiparlamentarne in protidemokratske struje, na levi se pa razpravlja o demokratičnem socializmu, toda ne več teoretično kot doslej, temveč popolnoma praktično, kot o bližnji uresničljivosti.

Na levi stoji danes ne samo takozvana delavska fronta, temveč ljudska fronta, tabor, v katerem so se združili socialisti, komunisti, levi radikalni in vse napredne demokratične skupine. Kako je moglo priti do tako široke ljudske fronte? Ta genialna politična tvorba je mogla nastati le po 150 letih revolucionarne zgodovine Francije, po preizkušnjah in utrjenju meščanske demokracije v štirih revolucijah, po tradiciji republikanske demokracije, ki je proglašala geslo: Nasprotnika na levi ni! Pod to tradicijo so danes francoski demokrati pripravljani sodelovati tudi s komunisti, odkar so se ti odpravili svoji prejšnji taktiki.

Vsi pravijo, da bo ta ljudska fronta pri prihodnjih volitvah zmagala. Ali bo tudi zavlada? Poznavalci razmer pravijo, da se francoski fašisti ne morejo meriti z ljudsko fronto. Njen najresnejši nasprotnik je finančni kapital, ki regulira francoski frank in ki je s svojimi mahinacijami preprečil že marsikateri dober namen francoske levice. In o tem vprašanju prav konkretno razglabljajo voditelji francoske ljudske fronte.

Ustanovitev Ljotičeve politične stranke, ki je pod imenom »Jugoslovanski narodni pokret — zbor« skušal presaditi fašizem na naša tla, je ministrski svet prepovedal.

Rtanj — 21 rudarjev mrtvih

1. Kukec Peter iz Zagorja ob Savi.
2. Oblak Jakob s Tolstege Vrha pri Laškem.
3. Grošelj Ivan iz Št. Lamberta pri Litiji.
4. Zidarič Karel iz Mirne na Dolenjskem.
5. Bračić Anton iz Velike Vuzenice pri Ptuj.
6. Prašnikar Franc z Vač pri Litiji.
7. Žabov Mato.
8. Kocur Mato.
9. Jonović Janko.
10. Krstić Radomir.
11. Stanković Milorad.
12. Gundelj Andrija.
13. Marjanović Antonij.
14. Despotović Milija.
15. Milajković Vitomir.

Imena ostalih šest v bolnici umrlih nam niso znana.

Podrobnosti o strašni rudarski nesreči

Premogovnik Rtanj v Srbiji je največji premogovnik v državi. Lastnik premogovnika je Adolf Minch. Premogovnik se nahaja v podnožju hriba Rtanj v višini 800 metrov nad morjem.

Nesreča se je pripetila dne 27. m. m. pred četrto uro zjutraj, to je zamenjavo sihta. Premogovnik je bil šele pred štirinajstimi dnevi oblastveno pregledan. Uradna poročila trdijo, da je nesreča vpliv višje sile. Metan je udril v rov in se vnel ter nedvomno eksplodiral po pripovedovanjih delavcev, ki so bili nenadoma nekam treščeni, ne da bi vedeli zakaj. Žrtve so večinoma ožgane in zastrupljene. Nesreča se je pripetila v okoli 1100 metrov dolgem rovu.

Smrtno se je ponesrečilo takoj 12 rudarjev, pozneje jih je umrlo še 9. Ranjenih pa je bilo 24.

Med poškodovanci sta med hujšimi ranjenci Valentin Kalnik iz Loke pri Celju in Simon Rajšek iz Konjic. Manj poškodovan je rudar Grm.

V soboto so smrtne žrtve pokopali ob pretresljivih prizorih.

Ljubljanska Delavska zbornica je spričo nesreče razobesila žalno zastavo.

Delavstvo zahteva točno preiskavo, da se dožene pravi vzrok strašne nesreče. Doslej izdana poročila, ki zanikajo vsakršno krivdo rudni-

ške uprave, izvirajo od nje same. Ako bo preiskava ugotovila tudi samo najmanjšo krivdo, smo za najstrožje kaznovanje vseh odgovornih faktorjev, v svari len vzgled vsem, ki se lahkomišlno igrajo z življenjem delavstva in poleg bogate.

Rtanjske rudarske naselbine so zavite v globoko žalost. Izmed ponesrečenih rudarjev je več družinskih očetov, ki so legli v prerani grob, svoje družine pa zapustili v bedi in pomanjkanju.

Večji del žrtev so pokopali že v sredo ob ogromni udeležbi prebivalstva od blizu in daleč. Mrtvaški spreved se je vil skozi Boljevac dve uri.

Toda že morajo kopati nove grobove, da polože vanje nove žrtve, ki umirajo v bolnici na posledicah plinskega zastrupljenja. Prvotno število smrtnih žrtev se je med tem že zvišalo od 12 na 21. Ostali, ki se nahajajo še v bolnici, gre za devet rudarjev, bodo, ako ostanejo pri življenju, stoodstotni invalidi.

Na licu mesta preiskuje nesrečo posebna komisija, v kateri je zastopan tudi delegat beograjske delavske zbornice s. Veličković. Na podlagi zaslišanj rudarjev, ki so preživeli katastrofo, je verjetna domneva, da je nesreča nastala vsled prodora plina iz rova, kjer so lansko leto radi požara morali ustaviti delo.

Pred solidarnostno akcijo rudarjev v Sloveniji

Zmanjšanje dobave premoga za 5000 ton

Iz Beograda poročajo, da je vprašanje dodelitve dobav premoga definitivno rešeno. Prometno ministrstvo je odločilo, da ostane v veljavi prvotni sklep z dne 29. julija t. l., in se bo vsled tega zmanjšala dobava premoga iz rudnikov v Sloveniji za okroglo 5000 ton. Posledica tega bo ustavev obratov v Velenju in v Črnomlju, v ostalih revirjih pa bo vsled omejitve produkcije s 1. novembrom postalo akutno vprašanje nadaljnjih redukcij rudarskega staleža.

V celoti se je znižala količina dobavljenega premoga iz rudnikov v Sloveniji državnim železnicam v teku let od okroglo 9500 na 3800 ton in je samo vsled te redukcije naročil postalo 2850 rudarjev brezposelnih.

Vest o končni rešitvi vprašanja dodelitve dobav premoga je vzbudila v revirjih zaprepaščenje. Že vzpostavljeni akcijski odbor pripravlja veliko solidarnostno akcijo rudarjev.

Za uvedbo starostnega zavarovanja

Kriza v socialnem zavarovanju

Manjši Okrožni uradi se ukinejo

V Beogradu se je vršila konferenca zdravnikov SUZOR-a, ki ji je prisostvoval tudi predsednik g. Haramina in glavni ravnatelj Glaser, ki je podal poročilo o finančnem stanju bolniškega zavarovanja. Število članov zavarovanja se je od leta 1930 do leta 1933 zmanjšalo za 110.000 (631.000 : 520.000). V junija tega leta jih je bilo zopet 585.000. Zavarovane mezde so se pa od leta 1930 znižale od povprečnih 26.56 dinarjev na 21.56 dinarjev v letošnjem letu. To pomeni znižanje zavarovalnih prispevkov dnevno na 210.000 dinarjev, ali celih 30 milijonov letno. Ker tudi delodajalci vedno bolj neredno plačujejo se ima SUZOR boriti z velikimi težkočami in znaša primanjkljaj v samem polletju letošnjega leta 7 in pol milijona, ki se mora izravnati s posojili iz nezgodnega zavarovanja. Skupni dohodek je znašal lanske leto komaj 259 milijonov (v letu 1930 preko 300 milijonov). Od tega so prejeli zavarovanci nazaj v obliki denarnih in naravnih podpor 199 milijonov (75%) ali za 11.700.000 več kakor v letu 1933. Upravni stroški (plače nameščencem, zdravnikom, režija itd.) so znašali lani 43.919.144 dinarjev, ali za 800.000 manj kakor v letu 1933. Edini izhod iz te krize bi bila izvedba starostnega in onemoglostnega zavarovanja. Sprejeti so bili sklepi o znižanju upravnih stroškov, o ukinitvi Okrožnih uradov z manj ko 20.000 zavarovanci in o čim strožji štednji.

Pet milijonov nezaposlenih v Nemčiji

priznava državni gospodarski minister dr. Schacht.

Na nemškem nacističnem kongresu za propagando so povedali, da je nemški fašizem znižal nezaposlenost v Nemčiji od 6 na 1 in tričetrt milijona.

Uradni organ dr. Schachta, ministra za državno gospodarstvo »Deutsche Wirtschaftszeitung« (8. avgusta t. l. na 32. strani) popolnoma trezno pove, da je znašalo »število vidno in nevidno nezaposlenih v Nemčiji konec junija 1935 le 4.4 milijone.« Okoli 700.000 navidez zaposlenih (zasilna dela, kmetiški, cestni, obveznoslužbeni delavci) v tem številu niso všteti, ker pri teh težkih delih nič ne zaslužijo. V juniju mesecu so vpoklicali mnogo nezaposlenih v vojsko, obenem je največja zaposlenost v poljedelstvu — kljub temu presega število nezaposlenih pet milijonov.

Taka je resnica, ki jo moramo povedati, ker je slovensko časopisje (tudi klerikalno) menda iz propagandističnega namena širilo neresnične podatke, ki so bili podani v propagandistične namene.

Klerikalci na čelu reakcije. Švicarski klerikalci so predlagali vsem meščanskim skupinam, naj bi pri prihodnjih volitvah nastopili s skupno lsto proti socialdemokratom, ker se sicer bojé, da bodo zmagali socialisti, katerim se danes poleg delavcev in uradnikov pridružujejo tudi kmetje.

Preosnova bednostnega fonda je potrebna

Da bo služil tistemu, kateremu je bil namenjen.

Davčni viri so v današnji dobi predvsem indirektni davki, ki sorazmerno najbolj obremenjujejo delovne sloje. Živimo pač v taki dobi, ki potrebuje temeljite revizije v socialnem duhu in ki nedvomno pride.

Posebno mesto med novimi davki bi lahko zavzemal bednostni sklad v Dravski banovini in slični socialni davki. Temu davku se ob njegovi vpeljavi industrijski in obrtni delavci in nameščenci niso upirali, ker so si mislili: Kakor predstavlja nov davek tudi za mnoge težko obremenitev, položaj nezaposlenih sodelavcev, katerim naj bi se s tem davkom pomagalo, pa je še težji. Mimo njihove usode pa je še zaposlenim moralno nemogoče iti. V eni ali drugi obliki jim je treba nuditi pomoč. Pri upravljanju tega fonda pa so napravili tudi ta davek med delavstvom enako nepopularen, kakor vse druge davke. Danes delavci Dravske banovine v tem davku ne vidijo več socialne dajatve, temveč enako krivičen davek, kakor so vsi davki zadnjih let. Kako je do tega prišlo?

Donos davka se uporablja za lečenje vseh socialnih ran v banovini in v korist vsem slojem prebivalstva. Obdavčuje pa se majhen del donosov narodnega gospodarstva in to še oni, ki je relativno najšibkejši.

Donos tega davka se uporablja v veliki meri za zasilna dela. Mezde pri teh zasilnih delih so v skladu z odgovarjajočim državnim zakonom tako določene, da so postali ti fondni sredstva za zbijanje mezd in slabšanje socialnega položaja delavstva. To je mogoče le zato, ker se ne posvečuje

pri nas nikaka pažnja načelu, da se stiska brezposelnih ne sme izrabljati za okoriščenje kogarkoli, temveč stoji menda tudi naša zakonodaja in naši javni faktorji na stališču, da je to dopustno, ker bi bili brezposelni drugače še teh nenormalnih mezd ne dobili.

Socialni fond, kakor je bednostni fond, bi mogli ostati. Morajo pa se bremena in dajatve med posamezne sloje prebivalstva vse drugače porazdeliti in pritegniti k sodelovanju vse prebivalstvo, ne pa samo majhen del prebivalstva.

Če se fonda ne da tako razširiti, ga je treba ukiniti ali pa preodkazati ves njegov donos javni borzi dela in glavni bratovski skladnici, ker so iz teh vrst davkoplačevalci v ta fond in interesi, ki potrebujejo zaposlitev ali denarno pomoč.

Med okoli 50.000 pridobitno sposobnimi prebivalci Dravske banovine prispeva za ta fond le okoli 30.000 delavcev in največ 10.000 delodajalcev. Neobremenjen ostane torej ogromni del pridobitnih slojev, dočim je obremenjen majhni del prebivalstva, ki ima le okoli 20% vseh donosov v banovini v svrhu reševanja splošnih socialnih problemov v banovini.

Davek torej obremenjuje majhen del prebivalstva, le petino vseh donosov ter se ne porablja v glavnem za one, ki prispevajo. Da se ta nenakomerna obremenitev in porazdelitev stavi na pravično bazo, je treba zakon revidirati ali pa ukiniti, če ni drugega izhoda.

Uspehi socialdemokratske vlade v boju proti brezposelnosti

K zaključku tretjega leta socialnodemokratske vlade na Švedskem je podal minister za socialno politiko Gustav Möller pregledno poročilo o celotnem boju vlade z brezposelnostjo.

Ob nastopu socialdemokratske vlade je bila na Švedskem največja brezposelnost, kar je pomni ta država. Bilo je 172.000 brezposelnih. Danes pa je brezposelnih komaj 13 tisoč ljudi! To pomeni gotovo največji uspeh pravilne gospodarske politike socialdemokratske stranke. Nobena druga država se ne more ponašati danes s tako nizko številko brezposelnih in s takim procvitom gospodarstva. Kljub temu je Möllner izjavil, da še ni zadovoljen z rezultatom, ker hoče doseči, da ne bo niti en Šved brez zaslužka.

Primerjajte s tem delom politiko raznih fašistovskih in reakcionarnih vlad, pa boste videli, katera politika je za ljudstvo prava!

Beograjska občina krši socialno zakonodajo

Občinski delavci v Beogradu delajo po 15 ur dnevno

Tako je bilo uotovljeno na shodu občinskih delavcev v beograjski delavski zbornici. Delavci zahtevajo ob istih plačah zakoniti osemurni delavnik. Prometno osebo, tramvajci in šoferji, delajo po 12 ur za plačo 35 do 40 dinarjev, čistilci vozov in pomožni delavci pa po 15 ur za 20 Din devne plače. Svoječas so že imeli osemurnik, ker se pa niso brigali za svoje organizacije, so ga sčasom izgubili. Občinska uprava izjavlja, da pristane na osemurnik, da pa bi v tem slučaju znažala plače na polovico, t. j. na 20 oziroma 10 Din dnevno. Na kaj takega delavci seveda ne morejo pristati. V tem gibanju skušajo posredovati Delavska zbornica in Inšpekcija dela. Značilno je vsekakor, da v prestolnici, na katero se zgleduje vsa država in kjer je center socialne zakonodaje, javna uprava sama na tak način krši socialno zakonodajo.

Doma in po svetu

Radikalne težave. Kakor poročajo beograjske »Radničke Novine« (št. 38.) je naletelo organiziranje radikalne zajednice v Srbiji na velike težave, ker so radikali razdeljeni na mnogo struj skozi vsa zadnja leta. Vsaka struja v posameznih krajih si prizadeva dobiti od g. Ace Stanojevića potrdilo, da je ona upravičena voditi radikalno organizacijo. To potegovanje različnih kandidatov za radikalni monopol je podobno znani konkurenci desetstisočev kandidatov, ki so hoteli dobiti dobra mesta na Jevtićevi listi.

Motni odnošaji v takozvani »zdrženju opoziciji« se vedno bolj zapletajo. Demokrati okrog Davidovića in zemljoradniki J. Jovanovića so si najbližji. Maček molči kot v grobu. Dragoljub Jovanović seje razdor med vsemi srbskimi opozicionalnimi skupinami. Vilder se je iz Zagreba prišel tajno pogajati z Aco Stanojevićem. Ta del opozicije hoče torej skleniti neki kompromis z radikali, ker mu je le za oblast. V Bosanskem Petrovcu je imel zborovanje član vodstva »seljaškega pokreta« dr. Milan Gavrilović. Po zborovanju so v obhodu po mestu peli pesem: »Marširala kralja Petra garda«. Potrebno je, da bi se čim prej izdali obetani politični zakoni, da bi se mogla osnovati »Socialistična zveza delovnega ljudstva«, ki bi zbrala delovne sloje pod svojim jasnim programom in se uveljavila proti breznačelnosti raznih meščanskih in nacionalističnih skupin.

Smrtna nezgoda dveh sportnikov. Pri motorni dirki v Ljubljani se je smrtno ponesrečil znani sportnik Stane Seunig. — Skoraj istočasno pa je padel raz kolesa zobotehnik Ivan Novak in pri padcu zadobil tako hude poškodbe, da je kmalu nato v bolnici umrl.

Stare šarže v sovjetski vojski bodo zopet uvedene od poročnikov vse gori do generalov in pri mornarici od kadetov do admiralov. Najvišji zapovednik se bo imenoval maršal. **Tudi v stavbarstvu** se vračajo v Sovjetski Rusiji zopet k staremu klasicizmu, k grškim in rimskim oblikam. Konstruktivističnih stavb se gradi vedno manj. Predvojni arhitekti zopet pridobivajo na ugledu. Sploh v vsem sovjetskem življenju se opaža vračanje k staremu.

Gandhi o spolnem vprašanju. Gandhi je mnenja, da spolno življenje škoduje duševnemu delu. On sam se je 1906. leta zaobljubil, da ne bo več spolno občeval. Gandhi pravi:

»Kdor hoče vse svoje življenje posvetiti človeštvu, ne zmore tega brez »brahambarije« (t. j. spolne vzdržnosti). Brahambarija se začne s spolno vzdržnostjo, a konča se ne samo z njo. Kdor se drži brahambarije, tudi sanjati ne sme o čutni zadovoljivosti. Jaz sem si upal, zaobljubil sem se, da se bom vse življenje držal tega. Izpolnjevanje zaobljube mi je povzročalo hude težave. Danes lahko rečem, da se čutim popolnoma trdnega, a ni se mi še posrečilo, da bi obvladal svoje misli, kar je najvažnejše.«

V ogledalu

»Književnost« in socialisti. — »Književnost« se vedno smatra za svojo dolžnost, da obrekuje socialiste in laže o njih. Tako si je v zadnji številki privoščil neki »Stršek« belgijske socialiste. Mož razodeva zelo pomanjkljivo znanje o idejnih smernicah Hendrika de Mana, vodilnega člana belgijske delavske stranke. Belgijskim socialistom pa očita kot hudodelstva razne ukrepe, za katere se istočasno zavzemajo francoski — komunisti! Tako se s svojim protisocialističnim bojem smešijo šolarji sami, ki pišejo o stvareh, ki jih ne poznajo in ne razumejo.

Narodni poslanec in človek. Beograjska »Politika« je priobčila to-le zgodbo:

»Slučajno sem stal pred Narodno skupščino. Privozi neki kočijaž in iz kočije dostojanstveno stopi narodni poslanec, ki ga dobro poznam. Potegne denarnico in pomoli kočijažu 20 Din.

»Oprostite, prosim vas, gospod poslanec, tarifa za to progo znaša 40 Din.«

»Ej, za mene ne velja nobena tarifa. Jaz določam tarifo. Vzemite, če hočete.«

Siromak kočijaž je žalostno vzel 20 Din in odšel.

»Demagoško marksistov.« Pod tem naslovom je objavil »Slovenec« članek, v katerem se bridko pritožuje nad trditvijo, ki smo jo objavili v zadnji številki našega lista, da je JRZ zveza meščanskih strank. V dokaz, da temu ni tako, navaja, da so se nekateri ministri že notrudili in šli med ljudstvom, kjer so obdržali shode. Med drugim pravi tudi to-le: »Mar ni moral ministrski predsednik Stojadinović v Plevlju pred množico ugotoviti, da je prav on prvi ministrski predsednik, ki se je potrudil v Sandžak med ta bedni narod?« — Pričakovali smo od »Slovenca« več duhovitosti. S takimi trditvami nas pa seveda ne bo mogel prepričati, da JRZ ni zveza meščanskih strank. Prepričan nas bo lahko le z dejanji! Teh pa doslej ni bilo! Sicer pa bomo ob priliki »Slovenca« postregli s fakti, čeprav mu to najbrž ne bo všeč.

Esperanto

Po svetovnem kongresu proletarskih esperantistov

XV. kongresa proletarskih esperantistov (SAT), ki se je vršil letos avgusta v Parizu, se je udeležilo 343 sodrugov in sodružic iz 15 držav.

V predsedstvo so bili izvoljeni ss. Azarín iz Španije, Coldefy iz Francije, Eriksson iz Švedije in Prent iz Holandske.

Značilnost tega kongresa so bili številni inicijativni predlogi in resolucije, med njimi najvažnejše one, ki govore o nujni potrebi združitve proletarskih esp. central SAT in IPF. Ta sklep pozdravljajo vsi pošteni delavski esperantisti, dobro vedoč, da je tudi na tem polju enoten nastop najboljša garancija za uspešen napredek našega gibanja.

Na kongresu je vladal pravi bratski duh, da so se vsi čutili kot ena družina, prežeti čuta solidarnosti.

Omembe vredna so predavanja na Delavski visoki šoli in seje raznih sekcij. Da poleg vsega ni manjkalo razvedrila je razumljivo.

Ker se je tudi en jugoslovanski esperantist udeležil kongresa, bi želeli, da bi nam le-ta o dobljenih vtisih kaj več poročal.

Dodati še moramo, da se bo prihodnji kongres vršil v Menčestru (Anglija), medtem, ko je »nevtralna« zveza določila Dunaj, kamor vabi vse esperantiste sedanji režim, ki je samo v tem oziru naprednejši kot nemški, da še ni prepovedal učenja esperanta.

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

B. Traven, Bombaž

I. Knjiga

Prevala Talpa 18

»Je že mogoče, o tem ničesar ne razumem,« je pripomnil mr. Shine. »Sedaj pa menažerja skrbi, kaj naj napravi. Eno izmedo je že sam delal, toda za stalno to ne gre. Če bi brzojavil družbi, bi trajalo tri do štiri dni, preden bi dobil namestnika. In če dobi sploh še človeka, kakršnega bi potreboval, je še drugo vprašanje. Kajti sposoben človek za tri tedne ne prevzema dela, ker bi utegnil s tem zamuditi drugo mesto, kjer bi delal šest mesecev. Tedaj pa sem rekel menažerju: Well, sem rekel, vi ste prav človek, ki sem ga iskal, mr. Beales.«

»Toda — še zmeraj ne vem, kaj imam jaz s tem opraviti,« sem rekel.

»Počakajte vendar, Gale, boste že slišali. V treh, štirih dneh bo bombaž pospravljen. Kaj pa nameravate potem?«

»Tega sedaj še ne vem. Najprej bom pač malo počakal, potem bom pa šel kamorkoli: proti severu ali jugu na vzhod ali zapad. Prav za prav pa nameravam v Guatemalo, Costa Riko ali v Panamo. Tam so bajne našli nove petrolejske vrelce.«

»Stojte!« je rekel mr. Shine. »Tudi jaz sem si mislil, da vam je vseeno; in v Guatemalo in v vse ostale dežele boste še zmeraj pravočasno prišli. Menažerju sem torej rekel: Well, sem re-

kel, prav vas sem iskal. Imam trgaleca, belca, bellega v obraz in v prsa, fanta, ki vam navrta tudi najbolj hudičevo blato. Človek mora vendar nekaj tvegati, Gale, če hoče kaj doseči. Torej, sem dejal mr. Beales poslal vam bom tega moža. Nu, kaj porečete k temu, Gale, dečko, kaj? To sem menda vendar dobro napravil. Torej stopite jutri zjutraj k Storu, tam vam bodo povedali za pot h kampu in tam boste izvedeli tudi za vse ostalo. Ob petih popoldne boste že na petrolejskem polju in sedete lahko takoj k obedu.«

Tole, kar se obeda tiče, je bilo prav zapeljivo.

»Če se vam potem delo ne posreči, izguba tudi ne bo prevelika. Za en dan vam bodo na vsak način plačali, razen tega pa boste en dan zopet jedli, kakor se človeku spodobi,« je pristavil mr. Shine.

Premišljevatni ni bilo tu kaj. Tu bi imel še tri ali štiri dni dela — in sicer težko in slabo plačano delo. Na petrolejskem polju je bilo treba sicer tudi dvanajst ur delati, kajti bili sta samo dve izmeni, toda delal si v senci in te sonce ni tako neusmiljeno žgalo. Razen tega si imel na razpolago stirlizirano ledeno vodo, kolikor si je le hotel piti. Predvsem pa si imel tam kakor je že mr. Shine pravilno rekel, človeka vredno kosilo — s krožnikom, nožem, vilicami, žlico, žličko, skodelico in kozarcem na mizi, ki jo je sicer tesar precej slabo napravil, toda miza je vendarle bila

in prav tako tudi klop. Ni ti bilo treba jesti iz ponve in se ti pri jedi sklanjati k zemlji z majavega zaboja, ki si na njem sedel. Prav tako ti ni bilo treba mešati kave z isto žlico, ki si z njo v ponvi pravkar pomešal masten krompir. Kruh, ki si ga jedel ni bil ožgan, pa tudi ne lepljiv kakor lepivo. Črn fižol, ki je zmeraj trd kakor kremenjnjak, ni bil več glavna jed. Tudi ti ni bilo treba spati brez podloge na valoviti pločevini, nego si spal v dobro prezračeni barakah, v snažni postelji, na mehki žimnici, razen tega, pa si bil pod tanko mrežo zoper moskito prav dobro spravljen. Vsak dan ti je bila na razpolago kopel, razen tega pa si imel tudi stranišče. Skoraj docela sem že pozabil, da so take stvari na svetu. Romantika je lepa, zelo lepa! — če jo gledaš od daleč. Vsaj tako daleč, kakor je od udobnega sedeža v kinu pa do patna. Na platnu so junaki grmičevja in pragozda sanje deklet in pri ženah povzročijo misli na ločitev; v resnici pa si pri jedi vrtajo po nosu in ti sedež ali pa mizo pomažejo s to ali ono rečjo. To se še da povedati. Če bi pa povedal še kaj več — niti ne vsega in ne najhujšega —, bi se pisani metalj takoj zopet izpremenil v najbolj gnusno gosonico. Toda vkljub temu: romantike je tudi na petrolejskih poljih dovolj, čeprav se ti zde na prvi pogled tako obupno prozaična in pusta kakor kak premogovnik. Treba je romantiko samo videti in jo znati najti.

(Dalje prihodnjic.)

IZ NAŠIH KRAJEV

Anketa

zaboljšanje položaja tekstilnih delavcev

Minulo nedeljo se je vršila v dvorani Delavske zbornice v Mariboru anketa, ki jo je sklicala Delavska zbornica v Ljubljani z namenom, da prouči položaj tekstilnega delavstva v Dravski banovini.

Ankete so se udeležili poleg zaupnikov vseh mariborskih tekstilnih tovarnen, delegati iz Kranja, Tržiča, Litije, Kočevja, Dravograd, St. Pavla in Kamnika; dalje predstavniki strokovnih organizacij, mariborski delegati Delavske zbornice, inšpektor dela g. inž. Baraga, Delavska zbornica je bila zastopana po predsedniku s. Sedeju, tajniku Uratniku, referentu Golmajerju, mariborsko ekspozituro pa je zastopal s. Čeh.

Anketo je otvoril in vodil predsednik Delavske zbornice s. Sedej, ki je uvodoma obrazložil pomen in namen te ankete ter povdaril, da bi bila skupna konferenca predstavnikov tekstilnega delavstva s predstavniki industrije, kakor je bilo to prvotno mišljeno, preuranjena, ker še ni zbrana dovolj gradiva.

Udeleženci ankete so stoji počastili spomin žrtve dela, ki jih je zahtevala grozovita rudniška nesreča v Rtnju.

Nato je referiral tajnik D. Z. s. Uratnik, ki je v daljšem zelo stvarnem govoru, opirajoč se na statistične podatke, ki jih je dosedaj zbrala D. Z., podal objektivno sliko stanja naše tekstilne industrije in s tem v zvezi osvetlil tudi položaj, v katerem se nahaja delavstvo te industrije, ki je nadvse beden in človeka nedostojen. Iz statistike mezd je razvidno, da nekatere tekstilne tovarne plačujejo delavce daleč pod ekstenčnim minimumom, saj imamo neverjetne slučaje, da znaša plača delavke Din 7.50 na dan.

Delavske mezde so le majhen del rezije v tekstilni industriji. Sama varinska zaščita je v tej industriji donasala več kakor so pa znašale mezde, ki jih je prejelo delavstvo.

Za sklenitev enotne okvirne kolektivne pogodbe, ki naj regulira neznosne razmere med delodajalci in delojemalci, bo potrebnih kategorizirati obrate. Sindikalna akcija naj gre predvsem za to, da se izboljšajo mezde v onih obratih, kjer so najnižje. Za neznosne razmere, ki vladajo

v tej stroki ponekod, pa bi se morala zanimali tudi oblast, ki bi morala imeti predvsem več možnosti za sankcije. Bilo bi potrebno, da bi se še posebej obdavčilo vse one delodajalce, ki plačujejo mezde pod ekstenčnim minimumom. Zakonita določila se ne upoštevajo, delavsko-zaščitni zakoni se ne izvajajo. Kljub grozoviti brezposelnosti se še vedno dela ponekod po 10 ur na dan. Ker podatki še niso popolni, je D. Z. razposlala obratnim zaupnikom posebne vprašalne pole, ki jih naj vestno izpolnijo. Ko bo zbrana dovolj gradiva, bo D. Z. sporazumno s strokovnimi organizacijami podvzela nadaljnje potrebne korake. Predvsem mora postati sindikalna akcija živahna, ker le na ta način bo mogoče odpraviti te neznosne razmere in zboljšati nadvse bedni položaj tekstilnega delavstva.

Sledil je referat tajnika Strokovne komisije v Mariboru s. Vidoviča, ki je imenom mariborskih zaupnikov tekstilne stroke predložil anketi skrbno sestavljen osnutek okvirne pogodbe, iz katerega so razvidne zahteve in želje tekstilnega delavstva. Osnutek predvideva uvedbo temeljnih mezd, odpravo krivičnih kazni in oškodnin, uvedbo plačanih dopustov, reguliranje akordnega dela, vprašanje mezd delavcev-začetnikov, naravnih dajatev, izvajanje zakonitih določil itd. Referent je obrazložil posamezne točke osnutka, ki bo služil za nadaljnje razprave v tem vprašanju. S predloženim osnutkom so se strinjali zastopniki vseh strokovnih organizacij, kakor tudi obratni zaupniki in delegati.

Predsednik s. Sedej je nato otvoril debato, v katero so posegli s. Jakomin, g. Kravos, g. Rozman, dalje zaupniki s. Sova iz Tržiča, s. Kerč iz Kranja, s. Vuk iz Litije, Zupan iz Tržiča, g. Kores, Juvan in s. Petelan. Debata je bila ves čas stvarna in na višku, kar je pokazalo, da so si bili vsi navzoči svesti resnosti in potrebe nujne rešitve tega perečega vprašanja. Anketa je torej v vsakem oziru lepo uspeša in upamo, da bo znatno pripomogla, da se odpravijo razmere, ki kričijo po ureditvi. Potrebno pa je, da se tekstilno delavstvo zaveda, da bo treba izvojevati še mnogo bojev, za to se mora priključiti svobodni strokovni organizaciji.

Ljubljana

Previsoke najemnine

bodo postale eno prvih vprašanj, ker jih ljudje z znižanimi plačili ne zmorejo. Tu se zdaj čuti, kako škodljivo je bilo, da je svoj čas dr. Gosar odpravil vsako stanovanjsko zaščito. Vsi najemniki bodo morali pokreniti skupno akcijo, če se bo hotelo kaj doseči.

Črno zastavo je izobesila Delavska zbornica radi žalovanja za ponesrečenimi rudarji v rudniku Rtnju. Tudi ostala Ljubljana, ki sicer tako rada izobeša zastave, bi smela pokazati več sočutja ob tej hudi nesreči, pri kateri je našlo smrt toliko naših ljudi.

Novoga imenovanega župana pričakuje tudi Ljubljana, saj v Mariboru je že ta stvar izvršena. Radi nesoglasij v pisanem tabornu naših radikalov še ni padla odločitev. — Vprašanje je, ali bo imenovan dr. Puc ali dr. Adlešič.

Veliko Ljubljano pripravljajo. Na mestnem magistratu ugibajo, kako bodo izvedli vse potrebno za združitev okoljskih občin v veliko Ljubljano. Meje same niso povsod točno določene, gre za način pobiranja mestnih davčnin in taks, prevzem šol in učnih moči itd. Mislimo, da bo uradniški aparat kmalu premagal vse težave.

Na trgu se pozna, da je v Ljubljani mnogo državnih in samoupravnih uslužben-

Trbovlje

Konferenca o delovnih prilikah pri rudniku

V petek, dne 27. septembra se je vršila pri ravnateljstvu rudnika v Trbovljah konferenca o delovnih prilikah, kakor tudi v ostalih delavskih zahtevah. Na konferenci se je razpravljalo o 13 predloženih točkah, in sicer: 1. o neupoštevanju obrtnega zakona § 219 in 21; 2. o odtegljajih za rudniški konzum; 3. o ureditvi zaposlenja ob dnevih, ko se praznuje, da bodo vsi eventualno k delu pritegnjeni rudarji enako zaposleni; 4. o upoštevanju 6-urnega dela pri ognju v jami in na slabem zraku; 5. o nevarnosti zrušenja na takozvanih »širokih čelih« v jami; 6. o nujnosti zgradbe kopalnice na separaciji; 7. o odpravi nadur v jami; 8. o plačevanju podminimalnih mezd po posameznih obratih; 9. o pomanjkanju pralne in pitne vode v delavskih kolonijah; 10. o rudniških stanovanjih in dograditvi že započelih delavskih stanovanj; 11. o akordnih postavkah in oškodnini za razstreljivo; 12. o neugodah pri podjetju Dukič in drug in 13. o neplačevanju temeljnih mezd pri podjetju Dukič in drug.

Kakor je iz gornjega razvidno, se je na konferenci razpravljalo o najvažnejših zadevah, ki se tičejo odnosa med delodajalci in delojemalci. Konferenco je vodil rudarski glavar g. Močnik, ki se mu mora priznati popolna objektivnost in nepristranost, tako s strani zastopnikov delodajalcev, kakor tudi zastopnikov delavstva.

Konferenci so prisostvovali vsi obratovodje in po dva zaupnika iz vsakega obrata.

cev. Kmečkih pridelkov po nizkih cenah je mnogo na izbiro, kljub temu pa kupovanje pada. Če ni denarja, je tudi najcenejše blago predragi in najpotrebnejša stvar luksusa.

Na prostovoljni javni dražbi se bodo 3. oktobra od 9. ure dopoldne dalje prodajale razne premične iz Kollmanove ustanove. Prodajalo se bo v Kollmanovem gradišču, Večna pot št. 1. Na prodaj je spalnica, salonska, jedilna sobna oprava, kuhinjska oprema itd.

Po prosvetnih večerih v Delavski zbornici nas sprašujejo mnogi, mnogi ljudje. Saj so bili prosvetni večeri v Delavski zbornici najbolj popularne prireditve skozi več let. Vsem interesantom sporočamo, da se žal ti večeri letos še niso začeli, ker še vedno ni razveljavljen razpust »Svobode«.

Strasna nesreča 24-letne delavke. Dvigalo je stisnilo glavo delavki Franciški Podobnikovi pri Severju na Gosposvetki cesti. Dvigalo ji je natrlo lobanjo in zdrobilo vso čeljust, da so ji izpadli vsi gornji zobje.

Kostanj je letos zgodaj dozorel in mnogo ga je. Revni ljudje ga pridno nabirajo po vseh bližnjih gozdovih. To bo zadnja letošnja gozdna hrana za siromake.

Vinsko trgatve bo priredila podružnica Zveze živilskih delavcev Jugoslavije v soboto, 5. oktobra t. l. v hotelu Lloyd na Sv. Petra cesti. Prosta zabava in ples.

Prvotno je bila ta konferenca mišljena tako, da bi se vršila za vse rudnike skupno. Sedaj se bodo po konferenci vršile za vsak obrat posebej in končno še pri generalnem ravnateljstvu v Ljubljani za nekatere skupne zadeve. O socialnih prilikah se bo moralo pa še ponovno razpravljati na bankski upravi v Ljubljani.

Posamezni obratovodje so se pri tej konferenci zelo trudili, da bi dokazali, kako zelo humano in socialno postopajo v svojem delokrogu z delavstvom, vendar pa so se ugotovile stvari, ki so proti zakonskim predpisom kakor tudi proti dobrim socialnim prilikam. Delavski zaupniki so s konferenco zadovoljni, ker je vsaj deloma uspelo, da se je na najvidnejši način podčrtalo dejstvo, ki so se poprej mnogokrat zanimali. Želimo, da se po ugotovitvah in objubah odpravijo vsi nedostatki, ki so v škodo delavstva. Moramo pa pripomniti, da se z zapisnikom o poteku konferenco delavski zaupniki ne strinjajo.

Strokovno gibanje

Krojaške pomočnike obveščamo in svajamo, naj ne nasedajo raznim agentom, ki jih vabijo na delo v Sl. Požeju. Resnica je, da se tamošnji krojaški pomočniki, ki so plačani po komadu, nahajajo v boju za izboljšanje mezd. Podprimo jih solidarno, agente pa napodimo. Osrednje društvo oblačilnih delavcev v Ljubljani.

Maribor

Novi mestni svet mariborske občine

Z odlokom banske uprave je bil te dni razpuščen dosednji občinski svet, mestni načelnik g. dr. Lipold in podnačelnik Rudolf Golouh sta bila razrešena, imenovana pa za načelnika g. dr. Juvan Alojzij, odvetnik in hišni posestnik v Mariboru, za podnačelnika pa g. Franjo Žebot, bivši narodni poslanec in hišni posestnik v Mariboru. Za mestne svetnike pa so bili imenovani: gg. industrijanci: Dračar Oskar, Hutter Josip, ing. Jože Jelenc, Klančnik Ivan, Potočnik Ferdo, Roglič Drago, ing. Unger, Tavčer Anton; trgovci: Golež Anton, Gnilšek Franc, Sluga Ivan, Kovačič Ivan, Weiss Josip; obrtniki: Benedičič Anton, Hohnec Franc, Jemec Ivan, Jan Ignac, Sojč Ivan.

Konferenca. V petek, dne 4. t. m. se bo vršila v dvorani v Sodni ul. 9-II. politična konferenca. Na dnevnem redu je »političen položaj v državi«. Zaupniki preskrbite si pravočasno vabila.

Razprava proti napadalcem v gostilni Achtig se bo vršila v petek, dne 4. t. m. ob 1/10. uri v razpravnici dvorani št. 53 tukajšnjega okrožnega sodišča.

Popravljen krivica. Pod tem naslovom je nedeljski »Slovenec« objavil to-le vest: »Pri občinskih volitvah dne 18. decembra 1927 je dobila bivša SLS 1858 glasov, socialisti 1713, SDS 881, Nemci 736 in radikali 234. Že sama za sebe je bila SLS najmočnejša stranka v Mariboru, postala je pa še močnejša skupaj z radikali. Pri volitvah župana, ki so se vršile nato dne 14. januarja 1928, je dobil dr. Juvan 25 glasov, Eržen 13 glasov, 2 glasovnici pa sta bili prazni. S tem je bil izvoljen dr. Juvan z ogromno večino za župana mesta Maribora in je bil župan do prvih dni decembra leta 1931, ko je bil razrešen županskih poslov. Za župana je bil imenovan nato dr. Lipold, ki je bil izvoljen na listi stranke, ki je bila že takrat v Mariboru v veliki manjšini, je pa danes v še večji manjšini. — S tem, da je imenovan spet za župana dr. Juvan, ki je prišel na to mesto z zaupanjem mariborskega prebivalstva, je popravljen krivica in je dano veliko zadoščenje volilcem Maribora. Saj je mesto izvoljenega župana postavil na silni režim župana, ki ni mogel uživati zaupanja večine mariborskega prebivalstva« — Znano je, da je »Slovenec« mojster v zavijanju, toda ne moremo verjeti, da je s svojo trditvijo o popravljeni krivici prepričal javno mnenje, da je v resnici popravljen krivica in zadoščenje volilcem, ko so od trinajst izvoljenih delavskih zastopnikov, ostali v občinskem zastopu samo še trije. Mi se za taka podarjena mesta prav nič ne borimo, pač pa bi pričakovali od glasilni, ki govorijo propagirajo katoliško akcijo, nekoliko manj zavijanja in več resnicoljubnosti.

Bakljado smo imeli minulo soboto v Mariboru. Takoj poroča »Slovenec«. Hudo-mušneži pa pravijo, da je bilo največ ljudi pri bakljadi, ko je šla čez Glavni trg, kjer je ogromna množica baš v tem času gledala vratolomne vaje nekega akrobata. Mariborski občani so torej manifestirali...

Ne bo vse v redu v glavi političnega dopisnika pri mariborskem »Večerniku«, ki je te dni napisal pod naslovom »Odbita marksistična ponudba«, da so se marksisti ponudili JRZ. Odlekar »Večernik« ni več vladno glasilo, kar bi pa hotel na vsak način biti, dela prav čudne skoke. Delovanje JNS ni več mogoče zagovarjati, zato se za spremembo ogreje večših za pohorsko akcijo, sem pa tje škili — dasi je že lomil kopice za fašizem — za demokracijo itd., itd. Kdo ve kakšen bo njegov konec potem, ko

Spražer Alojz, Feiertag Anton, Munda Alojz; ravnatelj: Hrastelj Franc, Kovačec Janko, Pogačnik Bogdan, Ošlak Josip, Loss Josip; uradniki: Aljančič Lambert, Ozvatič Ignac, Petejan Josip, Stabej Jože, Wurzniger Ivan, Kotnik Anton, Remih Franc; učitelj: Grčar Viktor; advokat: dr. Fero Miler; odvet. prip. dr. Leskovar Josip; hišni posestnik: Meglič Otmir; hišnik: Kores Martin; nadrevizor: Pušenjak Vlado; zdravnik: dr. Pihlar Janko; profesorja: Prijatelj Ivan in dr. Sušnik Franc; vpokojeni višji častniki Sabothy Henrik, žand. podpolk. v pok., Žitnik Miro, major v pok.; Velker Ivan posestnik; Veronik Franc, delovodja.

bo obredel že vse smeri, in ne bo mogel ostati niti lastni zvest, ker je nima.

Zločinec Košanec prijel. Mariborska policija že več mesecev zasleduje zločinsko dvojico, Košanca in Pajmana, ki sta izvršila nič manj kot 25 vlomov deloma v Jugoslaviji, deloma v Avstriji in se stalno potikala v obmejnem pasu. Košanec je prišel v pondeljek, dne 30. t. m. v Maribor. Obveščena je bila policija, ki je zločinca obkloplila na mestnem starem pokopališču. Med njim in zasledovalci se je razvila prava revolvervska bitka — Košanec je imel pri sebi tri revolverje — ki se je potem nadaljevala po mestnih ulicah. V Gregorčičevi ulici je Košanec ranil sodarskega pomočnika Sladeka, ki mu je zastavil pot, takoj nato pa je bil prijel. Ranjenega so prepeljali v policijske zapore. Lov na zločinca je v mestu vzbudil mnogo razburjenja. Košanec je šele lansko jesen predsedel 10-letno kazen radi umora jetniškega paznika.

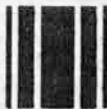
Narodno gledališče

Torek, 1. oktobra ob 20. uri: »Bratje Karamazovi«. Otvoritvena predstava. — Sredo, 2. oktobra: Zaprtje. — Četrtek, 3. oktobra ob 20. uri: »Tartuffe«. Premiera.

Otvoritev gledališke sezone. V torek, 1. oktobra je bila otvorna letošnja gledališka sezona z Debečevovo dramatisacijo romana Dostojevskega »Bratje Karamazovi«. To delo slavnega ruskega genija, ki zavzema v svetovni literaturi eno prvih mest, prevzema gledalca z globino svojega dogajanja.

»Prijatelj Prirode«, Maribor. V nedeljo, dne 6. oktobra je razpisala zagrebška podružnica izlet na »Glavico« v G. Stenjuvcu. Obenem bo proslava 11-letnega obstoja Zagrebške podružnice in 30-letnega obstoja društva. Iz Maribora je odhod z nedeljskim jutranjim vlakom ob 5.15 uri do Stenjeveca. Po možnosti naj se vsi člani in prijatelji udeležijo te proslave. — Kdor se tega izleta ne more udeležiti, pa gre lahko na Pohorje. Odhod ob 5.30 zjutraj do Ruš, potem čez rizo ob Lobnici do Beigotta. Vozna cena Din 3.50.

JEDILNI PRIBOR

iz chroma in rjeprsti, prvovrstne kakovosti, čudovito poceni pri M. Jiger-jev sin, Gosposka 15

Plačilne olajšave!

Celje

Stavka v celjski Cinkarni končana

Stavka v cinkarni je bila pretekli teden končana. Delavstvo v njej res ni doseglo zaželenih uspehov, toda v eni zadevi je pa popolnoma uspelo. Uspelo je glasen protest, da se z delavstvom ne sme postopati, kakor s brezpravno rato, temveč kot važnim faktorjem, brez katerega se ne vrte stroji in se tudi ne izdeluje blaga. V mnogih državah je to načelo že zmagalo v eni ali drugi obliki. In ne na škodo industrijskega obratovanja, temveč na njegovo veliko korist. Mogoče bo treba pri nas premagati še mnogo ovir in težav, da to spoznamo končno prodre. Toda ono bo prodrlo, ker mora prodrati, pri vseh pametnih ljudeh. Kajti dokazano je, da industrija, ki je zgrajena na samem priganjaškem sistemu ni nikoli dobra. Pri prvi veliki preizkušnji se bo to baš na Japonskem, ki s takim sistemom prednjači, v jasni luči pokazalo. Dobra industrija s solidnimi izdelki bo morala vedno reflektirati na dobre delavce, ki se pa le v svobodnih razmerah porajajo. Če bi to ne bilo resnica, bi vendar jetnišnice dajale iz svojih delavnic najbolj precizne izdelke, saj imajo jetniki dovolj časa na razpolago, v resnici pa še metle izdelane v njih niso nič vredne. Končno je resnica, da nimajo vsi delavci v cinkarni le po 27 Din dnevne plače. Toda kolikor je takih in sličnih, se je za vsakega treba vprašati, kako naj s tako plačo živi. Če bi imeli po 27 Din dnevne plače kot brezposelno podporo, bi na koncu človek rekel, da se s tem denarjem že nekako počaka boljših časov in če človek ne dela že lahko nekoliko zategne svoj pas. Če pa dela, mora pa vsaj 3 krat na dan jesti, za kar pa ta plača že ne zadostuje, ker je treba plačati tudi stanovanje in sem in tja vendarle kupiti, če ne že obleko, pa vsaj peri-

lo. Če je pa še družina, pa o mizeriji sploh govoriti ni treba. Takoj stoji torej stvar. Delavci ne morejo zato, če v tej akciji niso dosegli onega, kar so nameravali. Mi le pribijamo, da je vse kar so hoteli doseči tako naravno, razumljivo in upravičeno, da mora biti vsakemu iskreno žal, če niso povsem uspeli. — Glede poteka stavke je slišati med delavstvom razna mnenja, kateri ukrepi so bili dobri in kateri ne. Dočim je bilo med stavko nujno potrebno paziti, da se niti z najmanjšimi razpravami ne kviri enotnosti akcije, tako bo sedaj stvari le koristilo, če se zasljušo vsa razna mnenja, da se vse dobre strani znova poudčrtajo, eventualne napake pa ugotove in za bodočnost odstranijo. O stvari bomo še spregovorili. Za enkrat naj končamo s tem, da izrečemo delavstvu popolno priznanje za njegovo vzorno zadržanje, ki je tudi v javnosti vzbujalo mnogo pohvale in simpatij. Moralni kapital, ki si ga je delavstvo v tej akciji pridobilo, bo lahko pri primerni taktiki s pridom uporabilo, za zboljšanje svojega položaja. In to naj bo cilj vseh pametnih in poštenih ljudi!

Ruše

Bajno električno razsvetljava imamo v Rušah. Občani si nabavljajo žepne svetilke, ker se pri tej razsvetljavi ne vidi niti od ust do nosa. Ali res ni mogoče temu odpo-moči, ko je vendar elektrarna Fala oddaljena le par kilometrov od Ruš.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Kranj

O enotnosti proletarijata. Pri nas krščanski socialci že dalj časa pravijo, da žele z marksisti »enotno delavsko fronto«. Taka »enotna fronta« naj bi po njihovem mnenju objela tudi »plave«, ki so radi slabih pozicij zelo navdušeni za njo. »Slovenec« pravi: »Program krščanske strokovne internacionale precizno izjavlja, da je internacionala pripravljena sodelovati z vsemi prizadetimi organizacijami na področju pravih strokovnih zahtev. V boju za uveljavljanje pravih delavskih zahtev, morejo torej iti krščanski delavci z delavstvom ostalih smeri kot enakopravni činitelj.« Taka skupnost pri nas v Sloveniji že obstoja in brez dvoma bo lahko obstojala tudi v Kranju. Saj se v pravem smislu krščanske strokovne internacionale »enotna fronta« razume tako, da se skupno v podjetjih sklepajo kolektivne pogodbe, da se skupno vršijo mezdna gibanja po obratih in eventualno skupno izvajajo konsekvence napram podjetnikom, ki ne pristanejo na upravičene zahteve in ki ne upoštevajo socialne zakonodaje. Razume se, da v obratu, kjer obstoja ena organizacija v tem oziru, enotna fronta« že obstoja. Kjer pa se sklepa enotna kolektivna pogodba za neke vrste industrije za celo banovino ali državo, pa ne odločajo lokalni funkcionarji podružnic, ampak glavni forumi organizacij, po navodilih članstva, posredno po funkcionarjih vseh zainteresiranih zvez. Tako oni stavlja predloge po želji večine članstva, kar je edino pravilno. — Jasno pa je, da ne more priti do take enotnosti, kakršno si želijo naši krščanski socialci. Po njihovem mnenju naj v organizacijskem delu in v časopisih prenehamo z vsako protigigantico, skupna parola pa naj bo: za delavca je vseeno, pri kateri organizaciji se organizira, samo da se organizira. Pri tem bi imeli bodisi »beli« ali »plavi«, eni pri klerikalnih, drugi pri »nacionalnih« podjetnikih zaslonbo (ker že iz praktičnihkušenj vemo, da podjetnikom ni vseeno, kje je njihov delavec organiziran), dočim bi bili marksisti z obeh strani šikanirani. Glede nenapadanja v časopisih pa imajo oni še vedno ob strani glavne kanone, ki bi streljali na marksizem. V enem oziru pa so krščanski socialci še

na boljšem od »plavih«. Ob strani imajo tudi verske pridigarje, ki ravno zadnje čase najbrutalnejše gmijo proti socializmu. Naj omenimo samo pridige pri Sv. Joštu v Kranju na Primorskem itd. Važno pa je to, da nam ne more biti vseeno, kje naj se organizira kranjsko delavstvo. To pa ne radi različnih pogledov na verska vprašanja, ampak radi nepremostljivih nazorov glede ureditve bodoče človeške družbe. Dočim krščanski socialci hočejo samo nekoliko izboljšati mizerni položaj delavcev, v kolikor je ogrožen življenjski obstoj, hoče marksizem urediti novo brezrazredno človeško družbo. Če bi se držali krščanski socialci glede ureditve človeške družbe Kristusovih načel, potem smo socialisti brez izjeme vsi za njihovo »enotno delavsko fronto«. Delavec ne more zagovarjati privatne lastnine produkcijskih sredstev, če noče, da se ohrani kapitalistični sistem izkoriščanja, ki ogroža existenco posameznikov, družin in naroda. — Toliko krščanskim socialcem o pravem pomenu besede — »enotne delavske fronte«. Naš cilj ni fronta, ampak enotnost delavskega razreda. — **Marksist.**

Pogovor pri dobri kapljici. V neki gostilni sta se ob prisotnosti delavca, ki razume nemško, pogovarjala dva »boljša gospoda« v nemščini o svojih »kšestih«. Eden pravi drugemu: »Dokler bodo delavci tako neumni kakor so danes, tako dolgo bomo še dobro zeli.« — Če se ta očitek neumnosti koga tiče, potem se predvsem kranjskega neorganiziranega tekstilnega delavstva. Prizadeto delavstvo bo »gospodom« pametno odgovorilo s parolo: Vsi v članske vrste Splošne delavske strokovne zveze, vsi na veliki shod dne 6. oktobra!

Gaštevski klanec bodo znižali. Zadnji čas smo videli, da merijo od savskega mostu do gostilne na Laborah novo cesto. Pri tej priliki nameravajo znižati klanec in pod klanec odpraviti nevarni ovinek čez železniško progo. Nova cesta se bo vzpenjala takoj od savskega mostu in bo čez železniško progo zgrajen viadukt. Proti Gaštevju bo pa klanec podaljšan, da bo bolj enakomerno izpeljan. Ve se pa, da od merjenja do zgraditve mine mnogo časa.

jejo zanjo, čeravno so slabi časi. Rudarji pa delajo samo 12 do 16 dni in še tudi od tega zaslužka živijo za cerkev. Gospod je omenil, da je bila v neki cerkvi, v kateri je istotako pridigoval o hrastinskih rudarjih, ki nimajo cerkve, neka stara žena, ki ni imela denarja pri rokah, da bi lahko takoj darovala, zato je šla po maši domov in potem nazaj v župnišče, kjer se je opravičila, potem pa položila na mizo 100 Din. — Župnik ji je rekel, če ji ni preveč, da toliko daruje, ona pa je rekla: »Naj bo, saj dam za Kristusa Kralja.« — Nek rudar, ki je bil že en mesec brez dela in ni imel denarja, je dal žepno uro, zadnje svoje imetje; rekel je: »Pa uro prodajte in denar porabite.« — Neko siromašno dekle je srečalo pridigarja na ulici in mu stisnilo 200 Din v žepo. Pridigar je bil tako ginjen, da je dejal: »Kar razgledal bi se bil ob tem prizoru!« Vprašal jo je, če dekletu ni preveč, da toliko daruje. Ona pa je rekla: Naj bo, saj darujem za Kristusa Kralja.« — V neki cerkvi je položilo revno dekle svoj prstan na kjožnik, svoje zadnje imetje. S temi besedami je pridigar tudi pri nas tako ganil ljudi, da so se jokali. Pravil je potem še naprej: »V Mariboru smo nabirali 23.000 Din, v Celju 12.000 Din itd., zato bi vas prosil, da tudi od vas vsak kaj daruje, če ne veliko, pa toliko kolikor zmore. Kdor pa nima denarja pri sebi, pa naj ga prinese gospodu dekanu v Hoče.« Priobčujemo izvešček te ganljive pridige, da bo javnost poučena, kako je danes, kljub krizi, mogoče dobiti denar tudi pri revežih. Kakšen je bil uspeh nabiralne akcije pri nas, ne vemo, če bi sodili po razmerah, bi rekli, da slabo, ker kmetje dolgujejo kolarjem, kovačem in vsem obrtnikom za izvršena dela, da ne govorimo o davkih. Hrastinski rudarji bodo menda kmalu imeli veliko cerkev. — Kako bi bilo, če bi mi na tak način začeli zbirati za naše delavske domove?

Jesenice

Za resnico! Članek »Nezaupnica o Topaloviču«, ki sem ga napisal in je izšel v »Delavski Politiki« št. 28 in 29, omenja »22 posvetovavcev« in konča z opozoritvijo, »da so prejeli pred leti fašisti v Ljubljani obljubo, da se bo poskušalo delavsko gibanje na Jesenicah razbiti«. Slednja trditve ima namen, da vse sodruge brez razlike opozori na potrebo previdnosti, kadar nastaja med nami spor glede taktike. Kakor sem že pojasnil, mi je prizadeto okolnost in samo toliko takrat povedal sodrug, ki je očitno veroval v njeno točnost in se je zanašal tudi na to, da jo lahko dokaže. Vseeno pa je prav ta trditve razburila nekatere sodruge, in sicer tiste, ki jim je bila znana vsebina celotne obdolžitve, kakor meni ni bila, zlasti na koža je skovana in od koža izvira. Vse to pa meni ni bilo znano, in tako sem prišel v neveselni položaj, da so se pojavile trmaste in celo javne govornice, da sem »pisal o plačancih, podkupljencih in celo o sedem milijonski obljubi«. Tem tožnikom, ki hočejo obenem biti sodniki, povem samo to, da verjetno niso brali mojega članka, temveč da prisluškujejo sami nekim sumičenjem na moj račun. Onim sodrugom pa, ki so se v posteni diskusiji z menoj potrudili razčistiti nesporazum, zagotovim sledeče: Kakšna je celotna obdolžitve, na koža je skovana, da je skovana celo na tukajšne aktivne sodruge, zlasti pa, od katere strani pravzaprav izvira, vse to sem doznal šele naknadno in polagoma. Da sem bil vse to vedel takrat, bi si zelo premislil izvesti potrebno opozoritev v izvršeni obliki. Vih dotične obdolžitve je namreč po sedaj znanih podatkih oseba, ki nima samo dostopa, temveč tudi besedo na zaupnih sestankih JNSarjev. Zato jaz danes ne samo dvomim, temveč sem tudi prepričan, da obdolžitve v taki zvezi nima nobene opore. Sodrug, ki me je prvotno v dobri veri informiral, se je hudo zmotil, ako je mislil, da je njegov vir resen dokaz. Zato naj ta zglede povzroči, da odslej preneha razvada iznašanja dokazna nepodprtih okolnosti, katera razvada ustvarja razdor in nezaupnost, temelji pa 99 odstotno v prišepetavanjih iz nam nasprotnih taborov.

Dr. Ivo Štampilhar.

Marija v Brezju pri Mariboru

Zanimiva pridiga. Iz Hrastnika je prišel v Brezje nek duhovnik pridigat o težkem položaju rudarjev. Reveži tako trpijo, pa nimajo niti cerkve, kamor bi hodili k službi božji. Za cerkvena opravila imajo najeto gledališko dvorano, za katero plačujejo najemninno in sicer rudarji sami. Nameravajo graditi novo cerkev in ljudje mnogo daru-

Statistika strokovno nadaljevalnega šolstva in zaposlenosti obrtnega in trgovskega narajanja v Dravski banovini

Tek. št.	Kraji obrtno-trgov. nadaljev. šol ter zdravniški okolisi	Število učencev v šolskih letih		Vstopilo v učenje v obrtni in trgovini pri O.U.Z.				Skupaj
		33/34	34/35	1933	1934	do 30. 8. 1935	1932—34	
8	Kočevje	90	84	20	19	16	—	55
	Ribnica na Dol.	—	30	6	13	12	—	31
	Sodražica	—	—	1	8	6	—	15
	Velke Lašče	—	—	7	13	11	—	31
Skupaj		90	114	34	53	45	—	132
9	Konjice srez	33	30	26	34	22	1	83
	Loče	—	—	4	10	13	—	27
	Oplotnica	—	—	—	2	1	—	3
	Vitanje	—	—	3	1	—	—	4
Skupaj		33	30	33	47	36	1	117
10	Kranj srez	158	158	60	51	38	—	149
	Cerklje p. Kranju	—	—	—	4	5	—	9
	Preddvor	—	—	5	7	4	—	16
	Tržič	50	45	21	24	17	—	62
	Škofjaloka eksp.	54	52	24	24	12	—	60
	Gorenjavas	—	—	17	13	14	—	44
Skupaj		262	267	129	137	93	—	359
11	Krško srez	52	45	16	8	16	—	40
	Kostanjevica	—	—	18	13	12	—	43
	Mokronog	—	—	44	43	17	—	104
	Rateče	38	—	11	11	3	—	25
	Št. Jernej na Dol.	21	22	—	—	—	—	—
Skupaj		111	67	89	75	48	—	212

(Dalje prihodnjic.)

Nemški fašizem prevaran

V fašizmu ni konsolidacije

Nemški fašizem javno razglša, da je rešil svet pred boljševizmom. S tem fašizem ne misli samo na komunistični boljševizem, ki je osvojil Rusijo v povsem drugačnih razvojnih razmerah kakor jih imamo v Evropi danes, marveč na delavsko gibanje sploh, to je socialistično delavsko gibanje.

Domala pred enim letom, to je, dne 19. avgusta 1934, je glasovalo v ljudskem glasovanju 90 odstotkov prebivalcev za Hitlerjev režim, 10 pa ne. Takrat je fašizem slavil svojo zmago in napovedoval veliko ideološko ofenzivo, da pride še onih deset odstotkov Nemcev, ki se nahajajo še v ofenzivi proti fašizmu.

Toda Rosenheimski govor Hitlerjev, v katerem je grmel proti nasprotnikom ter priznal, da bo mogoče govoriti o končni zmagi fašizma šele po doli petsto let, kaže, da v fašizmu ni konsolidacije, marveč se v njem vrši proces desorganizacije. To potrjujejo še druga dejstva, zlasti strašno rohnenje nemškega tiska proti socialistom, komunistom, katoliškim akcijam in celo proti štalhelmovcem. Vsa ta gibanja obdoljuje fašizem boljševizma, kar je za pametne možgane velika demagoška laž, da narodu prikrije naraščajočo splošno nezadovoljnost.

Posebno ogorčenje zbujajo v fašističnih glavah govori Dimitrova in drugih nemških komunistov na kongresu kominterne v Moskvi. Za tem ogorčenjem pa tiči strah pred nezadovoljno Nemčijo, ki sicer ne more

povedati javno svojega mnenja, dočim vladni tisk molči o pravih razmerah, tako, da sta Nemčija kakor tudi inozemstvo neinformirana o dejanskem položaju. Namesto ideološke vzgoje opozicije nastopa teror in krvave obsodbe za najmanjše prestopke.

Če bi bilo opozicijsko delo proti fašizmu pončhalo, ne bi bil fašizem po dveh in pol letih strahovito poostril kaznovanja protifašističnega udejstvovanja. Za veleizdajo (po zakonu o zaščiti države) prvotno ni bila določena smrtna kazen, marveč največ tri leta zapora. Sedaj pa smo prišli že tako daleč, da se izreče v vsakem procesu vsaj ena smrtna obsodba v deliktih, za katere je bila prej določena ječa največ tri leta. Take smrtne obsodbe so bile v zadnjem mesecu že tri.

Značilno za opozicijsko gibanje v Nemčiji je, da se celo ljudje, ki so prebili po več mesecev v koncentracijskih taboriščih, ne strašijo nadaljnega udejstvovanja, čeprav jim grozi kruto preganjanje.

Po Nemčiji je torej široko razpleteno tajno protifašistično gibanje, ki ga oficijelna Nemčija ne pozna ter stoji pred uganko. Najbolj kremenita je delavska opozicija. Če pomislimo na bivše strumne socialistične politične in strokovne organizacije delavstva pred nastopom fašizma, si potem pač ne moremo misliti drugače, kakor da je duh socialistične in strokovne organizacije ostal ter nadaljuje svoje delo v ilegalnih organizacijah in akcijah. To delovanje pa podpirajo še posebne metode duhovnega terorja in silno poslabšanje socialnega položaja nemškega delavca in nameščenca.

Iz položaja in razvoja je razvidno, da nemški fašizem sedi na sodu smodnika, o katerem sam ne ve, kdaj se razpoči ter le vara javnost s tem, da je vsa Nemčija na njegovi strani. Ukrepi režima dokazujejo ravno nasprotno: da prihaja nemški fašizem v akutno krizo, kar je popolnoma naravno. Fašizem je namreč le diktatura kapitalizma, ki se celoten nahaja v krizi, ki jo je mogoče odpraviti le z revizijo družabnega in gospodarskega sistema.

JESENIČANI IN OKOLIČANI! Zase in za svoje kupite ali naročite po meri vsakovrstna oblačila, kakor obleke, plašče, sportne jopiče, hlače, perilo itd., dalje za jamčeno trpežne čevlje, v celoti ročno delo domačega delavca, po zmernih cenah v trgovini in krojaštvu GOGALA na Jesenicah. Priprčajte se o kakovosti in kupite domače izdelke!

Sportna rubrika

Medklubske pokalne tekme v Trbovljah. V soboto, dne 21. t. m. se je vršil turnir Amaterja, Daska in Retja za pokal inž. Milutina Debelaka, katerega je priborilo moštvo Amaterja, ki je pa prehodno. Tekme so se odigrale v redu in moštva so bila disciplinirana. — V nedeljo dopoldne je igrala mladina klubov Amater, Daska in Retje za pokal g. Varga; tudi tega si je priborila mladina Amaterja. — V nedeljo sta se pomerila Amater : Kovinar Jesenice. Tekma je izpadla 5 : 0 za Amaterja. Moštvo Amaterja je igralo lepo kombinacijsko igro, posebno v drugem polčasu je obvladalo teren. Kovinarji so pokazali lepo smiselno igro, ki pa ni uspela vsled izvrstne obrambe in do-brega vratarja, ki je sijajno branil. Po končani tekmi Amaterja in Kovinarja je predsednik Amaterja Varga pozdravil navzoča moštva Amaterja, Kovinarja, Sparte in Primorja. Predsednik Sparte, g. Prica, je pa izročil krasno zastavico v spomin na drugo gostovanje v Trbovljah. S. Dolenc je pozdravil v imenu D. N. S. P. — Takoj po tem formalnem pozdravu raznih delegatov je sodnik g. Jakšič zapisal začetek igre in moštvi sta se predstavili sodniku. Moštvo Primorja, ki je nastopilo v kombiniranem

sestavu, se je takoj videlo, da je tehnično zelo dobro sestavljeno. Igra je valovila iz polja v polje. Moštvo Sparte ni bilo kompletno, ali je igralo fair in lepo. Prvi polčas 1 : 1. V drugem polčasu je ostal rezultat neizpremenjen. Obe moštvi sta se trudili in tudi pokazali lepo kombinacijsko igro. Igralo se je res prijateljsko in po želji Amaterja, da svoji sportni publiku nudi doma srečanje dveh dobrih moštev. Naša sportna javnost je bila prav zadovoljna z igranjem Sparte in Primorja in želi viditi še takšen dogomet. Poset na igrišču je bil velik, tako da Amater ne bo imel izgube. Sodnik g. Jakšič je sodil v popolno zadovoljstvo obeh sodelujočih moštev. Tudi ostali gostje iz Jesenic in Zagreba ter Ljubljane so odšli z lepim vtisom nad gostoljubnim sprejemom iz Trbovelj. Vinska trgatev zvečer v Delavskem domu je tudi nad vse dobro uspela. Naši sportniki so se v družbi Jeseničanov in Zagrebčanov zabavali v prijetnih sportnih razgovorih. Ob koncu prireditve je predsednik Amaterja, Varga, pozdravil in se zahvalil vsem gostom in obiskovalcem sportne prireditve, ki so s svojim posetom pomagali delavskim sportnikom do lepe prireditve.

Lepo blago
po Din 8.— v
Trpinovem bazaru

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. - Telefon šte. 2324.